

Povodom nedavnih istupa u Skupštini Srbije uvaženog poslanika **Vladete Jankovića** PAKT podseća javnost da je još sredinom 2021, godine upozoravao **da se Srbija na londonskoj berzi zadužila za novu milijardu evra**, ovoga puta „zelenih“ obveznica i da je nemoguće sa tačnošću utvrditi ko su vlasnici štampanih obveznica. Zabrinjava što je država **Srbija** nemušto odbila da saopšti ko su bar početni vlasnici tih obeznica, s obzirom da se sa njima trguje na sekundarnim berzama.

Inače, javni dug Srbije je sredinom marta 2022. godine iznosio oko **31,2 milijarde evra**. Kada je koalicija SNS/SPS preuzela vlast, jula 2012. godine, javni dug je bio oko 15,4 milijarde evra, što je u tom trenutku bilo oko 46% BDP. Deset godina kasnije, sredinom marta 2022. godine, javni dug je iznosio oko 53% BDP. U prevodu, svaki građanin Srbije je u periodu od 10 godina dodatno zadužen za oko 2.278 evra, **tako da dug po glavi stanovnika trenutno iznosi oko 4.550 evra, odnosno dupliran je od jula 2012. godine!**

Skoro da se više niko i ne seća vesti koja se jako stidljivo pojavila u septembru mesecu 2021. godine kako je Srbija na Londonskoj berzi pustila (i prošla povoljno uz postignutu kamatu od 1% i rokom dospeća od 7 godina) „zelene“ obveznice. Privukao nas je taj termin „zelene obveznice“ i šta on podrazumeva. Zelene obveznice se izdaju u skladu sa Okvirnim dokumentom za izdavanje koji je usklađen sa principima za izdavanje zelenih obveznica Internacional Capital Market Association. Projekti, koji bi se mogli finansirati iz takve vrste zajma su iz oblasti: obnovljiva energija, energetska efikasnost, ekološki prihvatljivi vidovi saobraćaja, održivo upravljanje vodama i otpadnim vodama, sprečavanje i kontrola zagađenja i cirkularna ekonomija i zaštita životne sredine i biodiverziteta i održiva poljoprivreda. Uglavnom, nakon skoro dve godine niko ne primećuje da se nešto od kapitalnih investicija realizuje u ovim oblastima, osim što se domaćinstva kreditiraju sa 50% prilikom kupovine izolacije, nove stolarije i sl.

U odgovoru Uprave za javni dug PAKT-u navodi se da podaci o pojedinačnim investitorima koji su investirali u zelene obveznice nisu javno dostupni, s obzirom da su obveznice emitovane na međunarodnom finansijskom tržištu i saldirane u stranim klirinškim kućama. Nedoputivo je međutim da građani Srbije nemaju pravo da znaju ko ih je zapravo zadužio makar u početnoj trgovini kako bi se izbegli sekundarni interesi tih investicionih fondova u Srbiji. **Jedan od primera je upravo i investicioni fond „Black rock“ najveći vlasnik sa „Zapada“ akcija u kompaniji Rio Tinto.**

Sa druge strane, nakon demokratskih promena 2001. godine, javni dug je bio oko 14,2 milijarde evra. Demokratske vlade u periodu 2001-2012. godine za 11 godina povećale su

javni dug na 15,4 miliona evra ili za 1,2 milijarde evra. U tom periodu, svaki građanin je dodatno zadužen za oko 178 evra, ili gotovo 13 puta manje nego u periodu 2012-2022. godina. Treba napomenuti da je u periodu prve i druge demokratske vlade (prva u periodu 2001-2003, druga u periodu 2004-2007. godina) javni dug smanjen za oko 5,3 milijarde evra (3,15 i 2,15 milijardi respektivno). U periodu treće demokratske vlade (2008-2012) javni dug je povećan za oko 6,6 milijardi evra ili oko 1,6 milijardi evra prosečno godišnje.

Znak za uzbunu pokrenut je kada nas je ista ta Uprava za javni dug obavestila da se pred svaku emisiju na međunarodnom tržištu obavljaju višednevni „razgovori“ delegacije Republike Srbije sa velim brojem investitora iz celog sveta, pa su tako prilikom ovih „razgovora“ interesovanje za „zelene obveznice“ Republike Srbije pokazali sledeći investitori: Black rock(!?!), Eaton Vance, Amundi, Citadel i dr. poznati investicioni fondovi. Nikad nije tačno utvrđeno da li je investicioni fond „**Black rock**“ postao vlasnik srpskih zelenih obveznica i u kom procentu? Postoji li ovde prikrivena trgovina uticajem i prodaje li naša država na ovaj način svoje prirodne resurse, a da narod to i nezna?

Da li je investicioni fond „Black rock“ (najveći zapadni vlasnik akcija Rio Tinta - najveći je China aluminium) u međuvremenu otkupio neke dugove Republike Srbije? Moguće je... I zato molimo uvaženog poslanika Vladetu Jankovića da nam pruži uvide u svoja saznanja. Da su Bor i Majdanpek dati Kinezima za dug koji iznosi preko 10 milijardi dolara, gde još nisu uračunate sve prispele obaveze, sada je već jasno i vrapcima na grani. **Ali da li je u međuvremenu prodata i Zapadna Srbija?**

[Kina](#) kao trenutno najveći svedski bilateralni kreditor želi da međunarodne organizacije kao multilateralni zajmodavci, poput Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Svetske banke otpišu neke od dugova prezaduženim zemljama (pretežno Afrike), čemu se te institucije i mnoge razvijene zemlje, posebno Sjedinjene Države, odupiru.

U tom svetlu, a imajući uvid u povezanost vlasničkih struktura u [Rio Tintu](#), ne bi previše začudilo da je investicioni fond „Black rock“ rešio da od Kine otkupi deo duga Srbije, pa bi onda ostalo na srpskim političarima kako bi narodu predstavili na koji način će se dalje taj dug otplatiti ili kompenzovati?

Izvor: Pakt